

עין משפט‏^{עין מצוה}

נַטָּא בַּג מַיּי פֿ"ה מהלכות סוכה הלכה יב סמג עשין מג טוש"ע א"ח ס' תרכו סעיף א': פ דה מיי' שם הלכה כז סמג שם טוש"ע א"ח ס' תרכה סעיף א':

רבינו חננאל

מתנ"י העושה סוכתו תחת האילן כאילו עשאה בתוך הבית ופסולתו. אוקימנא באילן שצלתו מרובה מחמתו מפני שהיא כסוכה תחת הסוכה אבל אם היה שחמתו מרובה מצלתו שאינו חשוב כסוכה וחתך הגוף הנתון ע"ג הסכך כשרה. כיוצא בו הדלה עליה את הגפן ואת הדלעת ואת הקיסוס וסיכך על גבו פסולה דמצטרף סכך פסול זה הגפן והדלעת והקיסוס בהדי סכך כשר לפיכך פסולה אם קצצן כשרה ואפילו לכתחלה ואלא גזרינן היכא דקצצן אטו דלא קצצן. סוכה ע"ג סוכה כו'. ת"ר בסכות תשבו בסכת חסר כתיב דמשמע סוכה אחת ולא שתיים מיכן אמרו ולא בסוכה (שע"ג) [שתחת] סוכה ולא בסוכה שתחת האילן ולא בסוכה (שבתוך האילן) שבתוך הבית. א"ר ירמיה פעמים ששתיהן כשרות פעמים ששתיהן פסולות פעמים שהתחתונה כשרה והעליונה (כשרה) [פסולה] פעמים שהעליונה כשרה ותחתונה פסולה וכולן

ט:

סוכה

פרק ראשון

סוכה

מתנ"י באילו עשאה בתוך הבית. ופסולה כדמניא צצרייתא צגמ': התחתונה פסולת. דשני סככין יש לה וקרא פסיל סוכה סוכה כדלקמן: אם אין דיורין. צגמרא מפרש לה: **גב'** למה ל' למתני באילו עשאה בתוך הבית. מההוא קרא דנפקא לן^(א) תוך הצית נפקא לן תחת האילן ולמה לי למיתלי האי צהליך: הא קא מצטרף סכך פסול.

מחוצר סכך פסול הוא דכתיב (דברים טו) צאספך מגרנך ומייקנך ממה שאתה מאסף מגרנך עשה סוכתך^(ב) צפסולת גורן כגון קשין וצפסולת יקצ כגון אשכולות ריקניות וחמורות אלמא תלוש צעינן ומהני כל האילן ללל הסכך להשלים ללמה של סוכה: בשחבטן. השפיל ענפיו למטה מעורצין^(ג) עם סכך כשר ואין נראין צעינן וסכך כשר רצה עליו ומצטלה דמדאורייתא כל מיילי צטל צרוצא כדתנן צמתני^(ד) (לקמן דף יא.) אם היה סיכוך מרוצה מהן כשרה: מאי למימרא. למא ליה לרצא למימר כשרה ולמתניתין למא ליה למימר כאילו עשאה צתוך הצית לאשמועינן דלא פסול אלא דומיא דצית האי לאו תחת שני סככים הוא^(ה) דכיון דחמתו מרוצה דענפיו מועטין וסכך כשר רצה עליו מהיכא תיתי למיפסל לאו משום שני סככים איכא דהא חד סככה הוא ולאו משום מחוצר איכא דהא צטל ליה צרוצא. שמע מינה מהכא שמסככין על קני הגג שקורין לט"ש אט"פ שסמוכות זו לזו צפחות מג' כיון שחמתן מרוצה מללתן ואומר רצי דזהו השיעור כשהקנים והאזיר שצנייהן צשוה כדאמרינן (לקמן דף כז:) כוזא מלעיל (רש"ש מנחם משיב נפש): **ד** עיין לקמן יא ע"א ד"ה קיסוס איתא **איירא**:

וכל לשון חצטה שצהש"ס לשון השפלה והמפרש חצטה תלישה או שליפה טועה דאי מחוצר הוא מאי אהני ואי תלוש הוא הא קתני או קלנץ מכלל דרישא מחוצרים ועוד אי תלוש הוא ללמה מרוצה מחמתה אמאי לא הלא נפלו על הסכך וגצי הדלה עליה אמאי צעי סיכוך הרצה מהן: אטו היכא דלא חבטן. דאיכא משום מחוצר דמצטרף סכך פסול לכשר דאינו מעורצ צנייהם ולחודיה קאי ולא צטיל: הדל"ה. הריס ופשט עליה כעין דלית שקורין טרייל"א: קיסום. עשצ המתפשט מאד ושרשיו כאילן ועיקרו כאילן וקורין לו איירא"א^(א) ומתפשט ועולה על החומות: פסולת. משום מחוצר: היכי דמי. סיכוך הרצה מהן דמכשיר ליה צציטול אי דלא חצטן דלא צטיל אמאי כשרה: הא קמציטרף. ונמצא מסכך צמחוצר ואף על פי שהוא רחוק ומוצדל מרצה הוא את הלל ונריך להיות ללמה מרוצה מחמתה לצד מזה: אלא דחבטן. דצטיל אגצ כשר והוא ליה כוליה כשר: דיעבד. דקתני דלה: ה"ג שתיהן כשירות היכי דמי כגון שהתחתונה חמתה מרובה מצלתה ועליונה צלתה מרובה מחמתה וקיימא עליונה בתוך עשרים שתייהן פסולות ה"ד כגון דתרווייהו צלתן מרובה מחמתן וקיימא עליונה למעלה מעשרים אמה פעמים שתחתונה כשרה והעליונה פסולה היכי

כעין דלית שקורין טרייל"א: קיסום. עשצ המתפשט מאד ושרשיו כאילן ועיקרו כאילן וקורין לו איירא"א^(א) ומתפשט ועולה על החומות: פסולת. משום מחוצר: היכי דמי. סיכוך הרצה מהן דמכשיר ליה צציטול אי דלא חצטן דלא צטיל אמאי כשרה: הא קמציטרף. ונמצא מסכך צמחוצר ואף על פי שהוא רחוק ומוצדל מרצה הוא את הלל ונריך להיות ללמה מרוצה מחמתה לצד מזה: אלא דחבטן. דצטיל אגצ כשר והוא ליה כוליה כשר: דיעבד. דקתני דלה: ה"ג שתיהן כשירות היכי דמי כגון שהתחתונה חמתה מרובה מצלתה ועליונה צלתה מרובה מחמתה וקיימא עליונה בתוך עשרים שתייהן פסולות ה"ד כגון דתרווייהו צלתן מרובה מחמתן וקיימא עליונה למעלה מב' תחתונה כשרה ועליונה פסולת היכי

כעין דלית שקורין טרייל"א: קיסום. עשצ המתפשט מאד ושרשיו כאילן ועיקרו כאילן וקורין לו איירא"א^(א) ומתפשט ועולה על החומות: פסולת. משום מחוצר: היכי דמי. סיכוך הרצה מהן דמכשיר ליה צציטול אי דלא חצטן דלא צטיל אמאי כשרה: הא קמציטרף. ונמצא מסכך צמחוצר ואף על פי שהוא רחוק ומוצדל מרצה הוא את הלל ונריך להיות ללמה מרוצה מחמתה לצד מזה: אלא דחבטן. דצטיל אגצ כשר והוא ליה כוליה כשר: דיעבד. דקתני דלה: ה"ג שתיהן כשירות היכי דמי כגון שהתחתונה חמתה מרובה מצלתה ועליונה צלתה מרובה מחמתה וקיימא עליונה בתוך עשרים שתייהן פסולות ה"ד כגון דתרווייהו צלתן מרובה מחמתן וקיימא עליונה למעלה מב' תחתונה כשרה ועליונה פסולת היכי

כעין דלית שקורין טרייל"א: קיסום. עשצ המתפשט מאד ושרשיו כאילן ועיקרו כאילן וקורין לו איירא"א^(א) ומתפשט ועולה על החומות: פסולת. משום מחוצר: היכי דמי. סיכוך הרצה מהן דמכשיר ליה צציטול אי דלא חצטן דלא צטיל אמאי כשרה: הא קמציטרף. ונמצא מסכך צמחוצר ואף על פי שהוא רחוק ומוצדל מרצה הוא את הלל ונריך להיות ללמה מרוצה מחמתה לצד מזה: אלא דחבטן. דצטיל אגצ כשר והוא ליה כוליה כשר: דיעבד. דקתני דלה: ה"ג שתיהן כשירות היכי דמי כגון שהתחתונה חמתה מרובה מצלתה ועליונה צלתה מרובה מחמתה וקיימא עליונה בתוך עשרים שתייהן פסולות ה"ד כגון דתרווייהו צלתן מרובה מחמתן וקיימא עליונה למעלה מב' תחתונה כשרה ועליונה פסולת היכי

קא מצטרף סכך פסול בהדי סכך כשר. לפי שהאילן מחוצר וצעינן דצר תלוש דומיא דפסולת גורן ויקצ ואם הסוכה

שתחת האילן מסוככת כראוי שנלמה מרוצה מחמתה לאו מיסתצר שמיפסל משום צירוף סכך פסול כיון דכי שקלת ליה לפסול אכתי ללמה מרוצה אלא כשאין ללמה מרוצה אלא מחמת הפסול איירי והא דלא משני כגון דצלחו פסול ללמה מרוצה משום דא"כ מאי למימרא דהשתא נמי דמשני צשתצטן קא פריך מאי למימרא ותדע דגצי מקרה סוכתו צשפודין או צארוכות המטה מכשירין לקמן (דף טו.) צשיס ריות צנייהן כמותן ואט"ג דלא מהני צהו חצטה לצטל צרוצ כיון דמינכרין ולא מיערצן דהאי לחודיה קאי (ה) ולא אמרי' דתפסול משום מצטרף סכך פסול דכיון דכי שקלת ליה סגי צכשר ועוד אמרינן לעיל (דף ז.) היתה גצוהה מעשרים והוצין יורדין לתוך עשרים אם ללחם מרוצה מחמתם כשרה והא דאמרינן צסמוך תחתונה כשרה ועליונה פסולה כגון שהתחתונה ללמה מרוצה מחמתה והעליונה חמתה מרוצה מללמה וקיימי תרווייהו צתוך עשרים דמשמע הא קיימא עליונה למעלה מעשרים תחתונה נמי פסולה משום דמצטרף סכך פסול צהדי סכך כשר התם מיירי כשאין התחתונה ללמה מרוצה אלא מחמת עליונה וכי האי גוונא הוה מצי לאשכוחי שתיהן פסולות אי קיימא עליונה למעלה מעשרים אלא דמשכת לה שפיר וא"ת כיון דאין תחתונה ללמה מרוצה אלא מחמת עליונה אמאי כשרה הא לקמן צריש הישן (דף כז) אמרינן סוכה המדוצללת כשרה ומפרש שמואל צגמרא קנה עולה קנה יורד וקאמר אצי לא שנו אלא שאין צין זה לזה שלשה אצל יש צין זה לזה ג' פסולה וי"ל דהא אמר רצא התם דאפילו יש צין זה לזה שלשה אם יש צגגו טפח אמרינן חצוט רמי ורצינו תם מפרש דלמעלה מעשרים לא חשיצ סכך פסול מאחר שאין הפסול אלא מחמת גוצה שקשה לו הא דקאמרינן תחתונה כשרה ועליונה פסולה אינטרין ליה מהו דתימא נצטרף סכך פסול צהדי סכך דקיימא עליונה צתוך כ' מהו דתימא

ניגור למיפסל תחתונה משום דוימנין דקיימא עליונה למעלה מעשרים דלא מסיק אדעתיה למיחש אלתחתונה משום צירוף פסול עם כשר ומדחזי לעליון כי חמתו מרוצה סצר כמאן דליתיה דמי ולא פסיל לתחתונה קא משמע לן דלא גזרינן הא אטו הא ודוחק הוא זה ועוד דמהאי טעמא הוה מצי למימר שתיהן כשרות אנטרין ליה וגרים ר"ת תחתונה כשרה והעליונה פסולה היכי דמי כגון דעליונה חמתה מרוצה מללמה ותחתונה ללמה מרוצה מחמתה וקיימא תחתונה צתוך כ' כלומר אצל העליונה לא חיישינן צכל ענין דקיימא ואפילו למעלה מעשרים לא מיפסלא התחתונה צהכי והיינו דקאמר הש"ס מהו דתימא ליצטרף סכך פסול צהדי סכך כשר כלומר שיחשצ סכך פסול מחמת דקיימא העליונה למעלה מעשרים קמ"ל דכי האי גוונא לא חשיצ סכך פסול וצריש עירוצין (דף ג. וסו) משמע קלח כפירוש ר"ת גצי מקלח סכך צתוך כ' ומקלח למעלה מעשרים אף על גצ דאי שקלת לההיא יהא חמתה מרוצה מללמה משמע התם דכשרה משום דעכשוי הויא לה ללמה מרוצה מחמתה ומיהו גצי הוצין יורדין פירשנו לעיל^(ז) דאפילו חשיצ סכך פסול כשרה דמיירי כשנלמה מרוצה מחמתה מה שצתוך עשרים והא דקאמרינן (סו) אי קלשת לה ויהא חמתה מרוצה מללמה היינו לפי שלא יכול להתקיים הסכך שצתוך עשרים דמחמת קלישותו יצא הרוח ויפזר או יפול: **בסכת**. ואפילו למאן דאמר יש אם למקרא מודה דלא לחנם נכתב המסורת כדפרישית לעיל (דף ו:י^(ח)): **תחתונה** כשרה. כצר פירשתי לעיל^(י):

אמר

מסורת הש"ס עם הוספות

(א) לקמן דף יא. (ב) והוא מבסוכות תשבו לקמן בעמוד זה (מנחת יהודה), (ג) לקמן יב. **ד** ד"ה הוצין. (ה) בד"ה ורבי שמעון. (ו) בד"ה הא.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה הא קא מצטרף וכו' דהאי למודיה קאי והאי לחודיה קאי ולא אמרינן:

תורה אור השלם

(א) בפסכת תשבו שבועת ימים כל האזרח בישראל יושבו בפסכת: [ויקרא כב, כב]

ליקוטי רש"י

קיסום. איירא צלע"ז והוא גדלה כגפן. פסולת. שאין מסככין צמחוצר. דאמר מר (דף יב.) צאספך מגרנך ומייקנך צפסולת גורן ויקצ הכחוצ מדצב. הרבה מזה. ומצטלן צרוצ. או שקצצן. אף לאחר שסככה צהן ולא אמרינן מחילת עשייתה צפסול ופסולה [לקמן יא.].

הגהות וצייונים

[א] [צ"ל בסכת] (גליון): [ב] צ"ל **וערבין** (כ"ה בר"ן): [ג] תיבות "האי לאו תחת שני סככים הוא" נמחק רצ"ל **אלא דומיא דבית דביון** (רש"ש מנחם משיב נפש): **ד** עיין לקמן יא ע"א ד"ה קיסוס איתא **איירא**:

לעזי רש"י

למ"ש. פירוש דפי עץ ארוכים וקלרים (רש"י יומא דף טז ע"א ד"ה לפנים ממנו סורג). פירוש נקרים ארוכים וקלרים (רש"י מ"צ א, ב). **טרייל"א**. פירוש דלית, גפן מודלית (רש"י צ"מ דף קטו ע"ב ד"ה דלית), גפן שמודלה על הכלונסות (רש"י חולין דף ז ע"ב ד"ה גפן ועיין רש"י כחוצות דף קיא ע"ב ד"ה דלית ורש"י כח"י מנחות דף פו ע"ב ד"ה מן הדליות ורש"י יחזקאל לא יו), **איירא**. פירוש סיצ שגדל סביב הדקל ונכרך סביבו כלולגי גפנים (רש"י לקמן דף לו ע"ב ד"ה צסיצ), מין נטע הנסבך צענים וצכול ועלהו לא יצול צחורף (מוסף הערוך ערך קסוס).